

Foto: Johan Graus

Introductie nieuwe meetlat voor TalenQuests

Een gebruiksvriendelijk en eenduidig beoordelingsmiddel voor elke docent

TalenQuests zijn online taakgerichte opdrachten waarbij leerlingen informatie op het internet moeten opzoeken en waarbij het accent ligt op het leren van moderne vreemde talen. Ze doen dat niet door zomaar vrij op het net te surfen, maar aan de hand van een goed gestructureerde opdracht. In juni van dit jaar wordt door het TalenQuest Consortium een verbeterde set criteria gepresenteerd – de zogenoemde meetlat – waarmee docenten kunnen bepalen of een opdracht voldoet aan de eisen van een echte TalenQuest.

Steeds meer scholen maken gebruik van TalenQuests. Dit zijn taakgerichte opdrachten waarbij leerlingen informatie moeten zoeken op het internet. TalenQuests moeten aan didactische principes voldoen die de basis van de structuur van TalenQuests vormen. Met de zogenoemde meetlat op de website <www.talenquest.nl> kunnen docenten bepalen in hoeverre een TalenQuest hieraan voldoet. Pas wanneer een minimaal aantal punten is behaald, kan daadwerkelijk van een TalenQuest worden gesproken. Een goedgekeurde TalenQuest is een effectief, efficiënt en motiverend leermiddel. Zowel voor de docent als voor de leerling. Met het project 'Publieksvriendelijke meetlat voor TalenQuest' wordt de

huidige meetlat aangepast tot een gebruiksvriendelijker en eenduidiger instrument.

Door gebruik te maken van TalenQuests leren leerlingen in teams te werken. Ieder teamlid moet zijn eigen bijdrage leveren, zowel aan het eindproduct als aan het bewaken van het proces. De leerlingen werken aan een realistisch product. Het soort product varieert van een website tot een spel en van een artikel tot een filmpje. Het product moet relevant zijn voor de, meestal denkbeeldige, afnemer. Dit kan de klas zelf zijn, maar ook de redactie van een tijdschrift, de jury van een wedstrijd of het publiek van een tentoonstelling. Als er geen sprake van een echt product is, is er ook geen sprake van een

echte TalenQuest. Het doel van TalenQuests is leerlingen meer te motiveren waardoor het leren van een taal effectiever wordt gemaakt.

Structuur en keuzevrijheid

In de periode tussen 2001 en 2004 werden de eerste TalenQuests ontwikkeld door medewerkers van verschillende onderwijsinstellingen. Docenten kunnen echter ook zelf TalenQuests ontwikkelen. Het is zelfs de bedoeling dat steeds meer docenten dat gaan doen. Bij de ontwikkeling van TalenQuests kunnen ze gebruikmaken van een aantal instrumenten op de website <www.talenquest.nl>, zoals een handleiding, lesmodel en de meetlat.

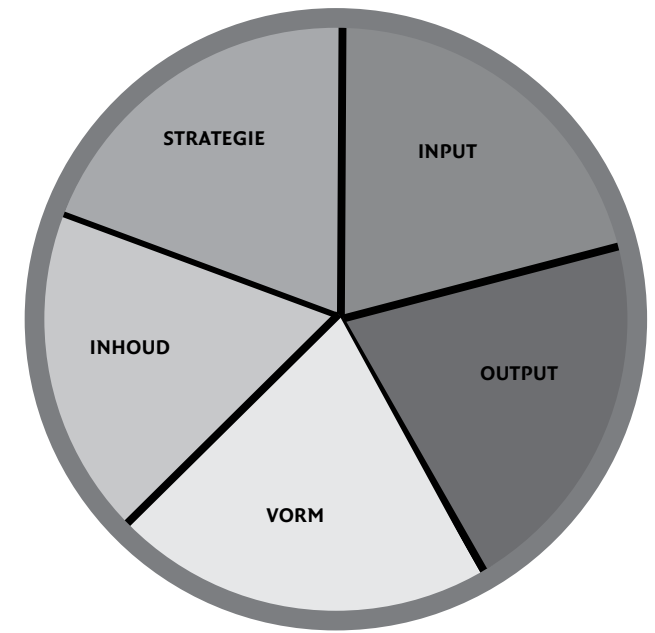
Een TalenQuest biedt de mogelijkheid voor leerlingen om op een zinvolle manier gebruik te maken van informatie op het internet. Het is echter niet de bedoeling dat ze lukraak gaan zoeken naar informatie; een stappenplan maakt duidelijk hoe ze de taak kunnen uitvoeren. De keuzevrijheid van de leerlingen zelf is afhankelijk van het soort taak en de doelgroep. Ook worden bij elke TalenQuest criteria aangegeven waaraan de producten van de leerlingen en, indien van toepassing, hun aandeel in het groepsproduct moeten voldoen. Hier kunnen de leerlingen dus van tevoren rekening mee houden. Hoe de leerlingen invulling willen geven aan hun taak staat verder vrij, als ze zich maar houden aan de criteria.

Een voorbeeld van een TalenQuest is het Duitse 'Kaffee und Kuchen'. De leerling moet een *Kuchenkarte mit drei typischen Kuchensorten* samenstellen. In de opdracht staan specificaties over de inhoud, tekst en lay-out. Binnen deze specificaties is de leerling vrij om zijn eigen keuzes te maken: bijvoorbeeld welke taarten er op de kaart moeten komen te staan of hoe de kaart attractief gemaakt kan worden.

Op de website <www.talenquest.nl> zijn meer TalenQuests te vinden. Enkele voorbeelden hiervan zijn: de organisatie van een Engelse filmavond, het samenstellen van een Russische maaltijd, de organisatie van een ontdekkingsreis in het Franstalige deel van Afrika, de productie van een muurkrant over Spaanse clichés, de organisatie van een vrije middag tijdens een reis naar Rome en een rondleiding in Amsterdam in het Arabisch.

Gebruiksvriendelijker en eenduidiger

De huidige meetlat die is ontwikkeld om een TalenQuest te beoordelen, bleek niet gebruiksvriendelijk genoeg. Veel begrippen in de meetlat zijn voor een groot aantal docenten onduidelijk. Zo zijn niet alle docenten bekend

De schijf van vijf bevat de belangrijkste componenten voor goed onderwijs in de moderne vreemde talen.

met de schijf van vijf (de belangrijkste elementen voor gezond modernevreemdetalenonderwijs). En bij het onderdeel 'terugblik' van de meetlat is bij sommige docenten niet duidelijk dat het om een reflectiemoment op het proces en het resultaat gaat. Docenten die gebruik willen maken van de meetlat, moeten dus over enige achtergrondkennis van taalonderwijs en taakgericht leren beschikken om de meetlat te begrijpen. Bovendien bleek de meetlat geen eenduidig instrument te zijn. Er zijn namelijk verschillende interpretaties mogelijk. Bij het criterium 'verwerking op vorm', dat onderdeel uitmaakt van de meetlat, dachten veel docenten bijvoorbeeld aan de lay-out en niet aan grammatica en zinsbouw. Het project 'Publieksvriendelijke meetlat voor TalenQuest' is bedoeld om daar verandering in te brengen.

In het voorjaar 2005 kreeg het TalenQuest Consortium subsidie van Werkplaats Talen voor dit project. Vervolgens werd SLO gevraagd het project te coördineren. Daniela Fasoglio van SLO werd aangesteld als projectleider. Zij vertelt over de voortgang van het project. 'In november 2005 hebben we een groep docenten van verschillende talen, scholen en schooltypen uit heel Nederland bij elkaar geroepen. We hebben hen gevraagd om hun mening te geven over de meetlat. We kregen veel opmerkingen die we vervolgens op een rij hebben gezet. Ze gaven onder meer aan dat een aantal begrippen onduidelijk is, dat ze de puntentelling graag anders willen zien en dat ze behoefte hebben aan meer

CRITERIA VOOR TALENQUESTS – MEETLAT

Het onderstaand overzicht is slechts de voorlopige versie van de uiteindelijke herziene meetlat, die in juni 2006 gepresenteerd wordt.

Sectie A: Verplichte onderdelen van WebQuests. Hierbij gaat het om formeel/organisatorische zaken die te maken hebben met gebruiksvriendelijkheid, uitvoerbaarheid, beoordeelbaarheid van het product, e.d.

1. Inleiding: hier wordt beoordeeld in hoeverre de inleiding de leerling op de taak oriënteert en een beeld geeft van de context waarin die zich afspeelt.
2. Taak: hier wordt een oordeel gegeven over de beschrijving van de taak en de specificaties voor het eindproduct. (NB Deze specificaties moeten aansluiten bij de beoordelingscriteria van onderdeel 5.)
3. Stappenplan: in hoeverre wordt duidelijk beschreven welke stappen de leerlingen moeten zetten om de taak uit te voeren? Afhankelijk van de soort taak en de doelgroep kan dit proces meer of minder gesloten van vorm zijn.
4. Bronnen: in hoeverre zijn informatiebronnen aanwezig en functioneel die nodig zijn om de taken uit te voeren? Dit kunnen zijn: in de TalenQuest aanwezige documenten, hyperlinks naar het World Wide Web, per e-mail op te vragen informatie, databases etc. Uiteraard zijn ook allerlei niet-digitale bronnen denkbaar.
5. Beoordeling: hoe uitvoerig en concreet worden de criteria aangegeven waarop de producten van de leerlingen en, als van toepassing, hun aandeel in het groepsproduct beoordeeld gaan worden, zodat ze daar van tevoren rekening mee kunnen houden?
6. Terugblik: in hoeverre vraagt de TalenQuest van de leerlingen om te reflecteren op het proces, het geleerde, toepassingmogelijkheden etc. als de taak afgerond is?
7. Docentpagina: hoe uitvoerig wordt voor de docent relevante informatie gegeven, bijvoorbeeld over de randvoorwaarden, het veronderstelde niveau van de doelgroep, een karakterisering van de leerling en de rol van de docent?

Sectie B: Criteria met betrekking tot de leerzaamheid van de taak. Deze criteria zijn ontleend aan actuele inzichten op het gebied van vreemdtaalverwerving.

8. Taalaanbod (kwantitatief): hier wordt een oordeel gegeven over de hoeveelheid en gevarieerdheid van

het taalmateriaal in de gepresenteerde bronnen.

9. Taalaanbod (kwantitatief): hier wordt een oordeel gegeven over (inhoudelijke) geschiktheid en aantrekkelijkheid voor de doelgroep.
10. Taalaanbod (passende moeilijkheidsgraad: dat wil zeggen iets boven het actuele beheersingsniveau van de doelgroep oftewel $i+1$): hier wordt een oordeel gegeven over de moeilijkheidsgraad van het taalaanbod voor de doelgroep en/of de mate waarin de maker hulp heeft ingebouwd om het taalmateriaal aan het niveau van de doelgroep aan te passen.
11. Verwerking op inhoud: in hoeverre maakt de taak het begrijpen van de inhoud van de doorgenomen informatie nodig?
12. Verwerking op vorm: in hoeverre stimuleert de taak leerlingen zich bewust te worden van bijzonderheden van de taalvorm in de aangeboden teksten en eventuele regelmatigheid daarin (zoals: woordvolgorde, gebruik van werkwoordstijden, uitgangen, meervouden, etc.).
13. Productief taalgebruik 1 (één richting): in hoeverre leidt de taak tot het gebruik van de doeltaal in diverse vormen van presentatie?
14. Productief taalgebruik 2 (interactie): in hoeverre leidt uitvoering van de taak tot communicatie in de doeltaal tussen meerdere personen?
15. Strategisch handelen (receptief en productief): in hoeverre geeft de taak de leerlingen reden om door middel van compensatiestrategieën gebreken in hun kennis te compenseren (zoals: productieve communicatiestrategieën en/of receptieve raad- en voorstelstrategieën)?
16. Focus op leerstofitem of op product van de taak.
17. Belang docent of belang denkbeeldige 'opdrachtgever of persoon of instantie voor wie het product is bedoeld' (realiteitsgehalte).
18. Gesloten of open taken.
19. Iedereen hetzelfde of teamwork met verdeling van rollen.

Bron: <www.talenquest.nl>

DE SCHIJF VAN VIJF

Criteria voor strategisch handelen

Het is nuttig leerders te trainen in het gebruik van strategieën die kunnen helpen leemten in de taalbeheersing te compenseren. Er wordt onderscheid gemaakt tussen:

- receptieve strategieën, lees- en luisterstrategieën als het raden van woorden uit de context en het gebruik maken van voorkennis;
- productieve strategieën, compensatie- en communicatiestrategieën die leerlingen kunnen helpen de boodschap ondanks leemten in hun kennis toch te laten overkomen. Het bewustmaken van de uitgevoerde stappen (reflectie daarop) is een van de leerzaamste handelingen.

Criteria voor goede input

Blootstelling aan input (taalaanbod in de doeltaal) is wezenlijk voor taalverwerving. Zonder blootstelling aan input is er weinig of geen leeropbrengst. Criteria voor goede input zijn:

- de input ligt net boven het actuele taalniveau van de leerder ($i+1$);
- is levensecht;
- is actueel;
- is functioneel en informatief;
- in de doeltaal;
- gericht op lezen, luisteren en kijken;
- gevarieerd.

Criteria voor pushed output

Leerders vergroten hun actieve taalbeheersing door zich veelvuldig in de vreemde taal te uiten. Als leerders proberen zich te uiten in een vreemde taal, komen ze vanzelf leemten in hun kennis tegen. Dat leidt tot een natuurlijke behoefte om de kennis van het taalsysteem uit te breiden. Bij het oefenen van taalproductie gaat het om twee soorten output:

voorbeelden. Op basis daarvan is door het TalenQuest Consortium een conceptversie gemaakt van een nieuwe meetlat.'

In maart 2006 kwam een nieuwe, gevarieerde groep docenten bij elkaar. 'Samen met hen hebben we de conceptversie van de meetlat bekeken. Deze docenten moesten een nog niet beoordeelde TalenQuest naast de nieuwe meetlat leggen en opmerkingen over zowel de TalenQuest zelf als het meetinstrument geven. Onze taak is nu om de meetlat verder te optimaliseren. We streven ernaar de definitieve versie eind juni klaar te hebben.'

Tekstuele en structurele veranderingen

De aanpassingen die worden gedaan, zijn volgens de projectleider onder te verdelen in tekstuele en structu-

- het produceren van chunks; chunks zijn ongeanalyseerde taalfragmenten van meer dan één woord. Het oefenen met het monteren van dergelijke chunks moet leiden tot een grotere vaardigheid. Dit wordt ook wel *formulaic speech* genoemd;
- het regelgeleid produceren. Door regels toe te passen kom je tot taalproductie. Het doel daarvan is het toepassen van die regels te automatiseren. Echtheid is van groot belang bij beide vormen van output.

Criteria voor verwerking op vorm

Uit de vakliteratuur is bekend dat grammaticaonderwijs niet direct maar indirect werkt. Leerders gebruiken de regels zoals ze die op school leren nauwelijks. Ze leiden de regels vooral af van de aangeboden input. Praktische gebruiksregels en eenvoudige 'montagehandleidingen' zijn waarschijnlijk effectiever. In een TalenQuest zouden hiervoor suggesties kunnen worden opgenomen die aansluiten bij het inhoudelijke thema of de uit het onderwerp voortvloeiende gebruiksmogelijkheden.

Criteria voor verwerking op inhoud

Blootstelling aan input alleen is niet voldoende. De leerder moet een opdracht krijgen om actief bezig te zijn met het achterhalen van de betekenis van hetgeen wordt aangeboden. Criteria voor de verwerking op inhoud zijn:

- de taak is levensecht;
- de activiteit is leuk om te doen (attractiviteit);
- het aanbod moet komen van verschillende modaliteiten (lezen, luisteren, kijken);
- er is veel handelingstijd (de leerling is intensief met de taak bezig).

Bron: <www.talenquest.nl>

rele veranderingen. 'Moeilijke termen zoals "niveau $i+1$ " willen we vermijden of met een omschrijving verduidelijken. Ook voorbeelden kunnen voor opheldering zorgen. De tekst in de meetlat moet duidelijk zijn voor elke docent. Een voorbeeld van een structurele aanpassing is de wijziging van het puntensysteem.'

Het doel van de nieuwe meetlat is dat docenten er niet door worden afgeschrikt maar er juist bij gebaat zijn. 'We zien graag dat docenten meer vertrouwd raken met de didactische principes van TalenQuests. Op die manier hopen we hen te inspireren om TalenQuests zelf te gebruiken en te ontwikkelen. We stellen het op prijs als zoveel mogelijk docenten de nieuwe meetlat uitproberen. En feedback over de meetlat via <www.talenquest.nl> is altijd welkom,' stelt Daniela Fasoglio ■